

УДК 346.14+346.9

Є.А. ТАЛИКІН, канд. юрид. наук, Східно-українській національний університет імені Володимира Даля

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО СПОРУ В КОНТЕКСТІ НАЛЕЖНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Ключові слова: господарський спір, господарська юрисдикція, господарська діяльність, конфлікт, процесуальна форма

Основним процесуальним засобом захисту прав та інтересів фізичних і юридичних осіб є позов. Тривала історія функціонування зазначеного інституту підтвердила його універсальність та високу ефективність. За висловом Т.В. Сахнової, «...віковою практикою цивільного процесу опрацьовані такі вічні цінності, на яких процес ґрунтується та втрата яких потягнула б знищення процесу. В їх ряду позов та позовна форма захисту має бути названі в першу чергу...» [1, с.44]. Між тим, застосування позову в сучасних умовах вимагає поглиблених досліджень з огляду на необхідність підвищення ефективності і доступності правосуддя, обґрунтування розширення сфери реалізації позовної форми із збереженням її цілісності та однорідності, оптимізації процесуальних форм судової діяльності. На тлі розбудови загальної концепції позову окрема увага має приділятися особливостям позовного захисту в тих чи інших сферах суспільного життя, розмежуванню компетенції судів різної спеціалізації.

Із запровадженням адміністративної юстиції загострилася проблема виокремлення основних категорій галузевої спрямованості, що опосередковують позов та позовну форму захисту, їх змістовного формування, з'ясування спільної основи та відмінних галузевих ознак, доктринального обґрунтування компетенції спеціалізованих судів. Одним із важливих напрямків теоретичного та практичного змісту є

з'ясування сутності та характерних рис об'єкту позовного захисту. Рішення законодавця в приводу розмежування компетенції між загальним та спеціалізованими судами отримало в науці вельми спірні та суперечливі оцінки. Тому не дивним є сплеск інтересу до категорій «адміністративний позов», «господарський позов», «публічно-правовий спір», «судова юрисдикція» тощо. Тривалі наукові дискусії отримали якісно новий виток розвитку з огляду на законодавчі новації. Наприклад, В.С. Щербіна підкреслює, що постає проблема визначення поняття «господарський спір», визначальних ознак господарського спору, і на цій підставі – уточнення переліку спорів, що належать до господарських [2, с.17].

Правознавцями підкреслюється необхідність визначення поняття «господарський спір». Про актуальність формування цієї категорії говорили свого часу ще засновники теорії господарського (арбітражного) процесу І.М. Зайцев та І.Г. Побирченко. Подальше дослідження теорія господарського спору отримала в ґрунтовних працях О.В. Бринцева, О.М. Гребенцова, М.А. Рожкової. На сучасному рівні проблема представлена в роботах О.А. Беляневич, О.П. Подцерковного, В.І. Татькова, В.С. Щербіни та інших фахівців. Підтримуючи важливість поняття господарського спору, наголосимо на методологічному значенні цієї категорії для компетенції господарських судів та удосконалення позовної форми з огляду на реалізацію вимоги адекватності процесуальної форми предмету судочинства. Тому метою цієї статті є дослідження категорії «господарський спір» в аспекті її значення для формування господарської юрисдикції та оптимізації позовної форми захисту.

Господарський спір є видовою категорією по відношенню до більш загального поняття «спір про право», сутність якої є визначальною для формування змісту галузевого виду. В літературі представлені погляди на спір в розумінні розбіжностей, правопорушення, перешкоди у здійсненні права. З наведеного різноманіття представляється найбільш обґрунтованою позиція, що приймає за основу

поняття «спір про право» категорію конфлікту [3, с.246; 4, с.23; 5, с.12]. Сучасне розуміння спору про право представляється нам в контексті правового конфлікту, що виникає з приводу суб'єктивних прав або інтересів, вимагає вирішення та виражається зовні у формі позову. Саме з таких вихідних позицій буде продовжене дослідження господарського спору.

Історія господарської науки свідчить, що поняття господарського спору було створено юристами для позначення конфліктів, що виникають у організації при здійсненні господарської діяльності [6, с.10]. Фахівцями пропонуються різноманітні визначення вказаного поняття. Так, на думку І.Г. Побірченка під господарським спором розуміється суперечність між твердженнями двох сторін, що спорять, про права та обов'язки в матеріальному правовідношенні [7, с.8]. І.М. Зайцев писав, що господарський спір – це правовий конфлікт організації, що володіють рівною право-суб'єктністю, котрий може бути врегульований самими сторонами або вирішений у позовному провадженні [4, с.23–24]. З погляду Ю. К. Осіпова господарські спори – це спори, що виникають з правовідносин, що складаються у сфері народного господарства, між державними, кооперативними та іншими суспільними підприємствами, установами та організаціями, а також між ними і органами управління [8, с.30]. О.М. Гребенцов вважає, що господарський (економічний) спір у вузькому розумінні – це спір, що виникає у зв'язку із здійсненням підприємницької діяльності та безпосередньо з нею пов'язаний, а в широкому розумінні – це спір, що виникає з будь-яких майнових відносин, а також у зв'язку зі здійсненням підприємницької діяльності [9, с.287]. О.А. Беляневич говорить, що господарський спір – юридичний конфлікт у господарських відносинах, що виникає при безпосередньому здійсненні господарської діяльності та її управлінні, котрий зачіпає суб'єктивні права та обов'язки їх учасників [3, с.246]. Інші автори зазначають, що у загальному вигляді під господарським спором слід розуміти правовий конфлікт, який виник

у сфері господарської діяльності між учасниками господарських відносин [10, с.44]. У цілому, підтримуючи наведені погляди, вважаємо за необхідне акцентувати увагу на практичній потребі уточнення процесуального змісту категорії «господарський спір» в значенні детермінанти позовного провадження.

Невизначеність засадничих підходів призводить до підміни понять. Так, у науці пропонується для використання категорія «економічний спір», котра включає в себе господарський спір (значною мірою ідентичний поняттю «цивільно-правовий спір майнового характеру») та спір, що витікає з адміністративно-правових відносин (адміністративно-правовий спір) з домінуванням у ньому економічної основи [11, с.53]. Множаться суміжні поняття, однак їх співвідношення із господарськими спорами викликає занепокоєння. До прикладу, науковцями критично осмислюється думка про необхідність виокремлення інвестиційного спору в окремий вид та обґрунтовується, що інвестиційний спір є найбільш наближеним до господарського спору [12, с.9]. Немає сумніву в користі досліджень окремих видів господарських спорів, однак виділення їх у самостійні категорії представляється досить спірною, а подібні доктринальні пропозиції підривають єдину господарську юрисдикцію.

На нашу думку, слід зважати на те, що господарський спір – це складна правова категорія, поняття якої носить узагальнюючий характер і може розглядатися в етимологічному, економічному, юридичному та філософському аспектах [7, с.7]. Серед інших аспектів розуміння категорії «господарський спір» специфікою та виключно важливим практичним призначенням відрізняється використання цього терміну в господарському процесі. На нашу думку, багатогранність та складність об'єкту пізнання вимагає встановлення чіткого цільового орієнтиру формування змісту означеного поняття. З огляду на практичну цінність, категорія «господарський спір» як об'єкт позовного провадження вимагає конкретизації в формальних ознаках, що не обмежує наукового пошуку в розвитку

означеного поняття в інших сферах юриспруденції та економіки. Завданням процесуальної науки є адекватне відображення в якості практично зручних критеріїв тих ознак, котрі підводять наявний конфлікт під юрисдикцію господарського суду та визначають його придатність для розгляду і вирішення у позовній формі. Адже розмивання цілісності зазначеної категорії загрожує істотною деформацією сфери застосування позовного захисту.

Одним із ключових факторів формування поняття господарського спору є комплексний характер господарчої сфери. Неоднорідність господарських відносин традиційно підкреслюється в літературі та констатовувалась навіть радянськими авторами в умовах планової економіки [8, с.30]. На сьогоднішній день О.П. Подцерковний говорить про те, що правова робота в господарському комплексі передбачає проникнення в особливу практику господарювання, необхідність оволодіння спеціальними навичками правової роботи, яка вимагає комплексних правових рішень, знання економіки та фінансів, урахування високої динаміки правового поля, тісного переплетення сфери господарювання з податковими, земельними, управлінськими та іншими правовідносинами [13, с.267]. В.К. Мамутов справедливо відмічає, що посилення публічних засад у правовому забезпеченні економіки, публіцизація правового регулювання господарської діяльності є одним з елементів або аспектів посилення суспільного характеру виробництва, укрупнення масштабів національних, транснаціональних, наднаціональних господарських організацій, розвитку національних та наднаціональних правил, що регламентують економічну діяльність [14, с.5]. Тому слід погодитися з О.М. Гребенцовим у тому, що неможливість встановити конкретний перелік підвідомчих арбітражному (господарському) суду спорів, що мають підприємницький (комерційний) характер, пов'язується з комплексною природою господарської (підприємницької, комерційної) діяльності, що опосередковує найрізноманітніші відношення як у сфері приватного так і у сфері публічного права [9, с.178].

Отже, важливим чинником формування поняття господарського спору є об'єднання в цій категорії конфліктів, що виникають в межах комплексної сфери суспільних відносин, окресленої реалізацією господарської діяльності, що включає в себе рівною мірою приватні та публічні елементи. На сьогоднішній день саме публічні аспекти господарської діяльності виявляються найбільш вразливими з погляду на кваліфікацію спорів як господарських або як адміністративних, та віднесення їх, відповідно до сфери господарського або адміністративного судочинства. Так, В.С. Щербіна підкреслює, що не виправдовує себе віднесення господарських за своїм змістом і правовою природою спорів (податкових, щодо визнання недійсними актів державних та інших органів тощо), з огляду лише на ознаку їх «публічності», до підвідомчості адміністративних судів [2, с.17]. Висловлені зауваження ще раз актуалізують практично-процесуальний підхід до формування поняття «господарський спір».

Штучність розірвання єдиної юрисдикції господарських судів та віднесення частини справ до сфери адміністративної юстиції складає вагому загрозу для єдності правового регулювання господарських процесів, узгодженості та цілності запровадження заходів та механізмів упорядкування економіки з огляду на потреби сучасності. В науці підкреслюється особливе значення управління господарською діяльністю стосовно того, що в умовах ринку воно має поєднувати управління окремими господарськими системами (підсистемами) та суб'єктами господарювання з управлінням єдиною господарською системою держави (національною економікою), що забезпечує єдність і спрямованість управління на всіх рівнях в межах усїєї держави, його зв'язок з організацією і регулюванням економічних процесів [15, с.9]. Провідними науковцями констатується тенденція підвищення ролі державного регулювання в економіці [14, с.6; 16, с.83–94]. Роз'єднання приватних і публічних спорів, що виникли на одному ґрунті, є чинником неефективності державних перетворень в народному господарстві.

Справедливим буде визнати наявність у господарсько-управлінських спорів у характерних рис подвійної природи, обумовлених сферою виникнення та участю владного елемента. В свою чергу, і адміністративний суд, і господарський є судами спеціалізованими. Тому формування їх юрисдикції засновується на засадах конкуренції. Віднесення тих чи інших категорій справ до господарської юрисдикції (чи до адміністративної) засновується на з'ясуванні тієї складової, котра є домінуючою та визначальною для вибору форми захисту: господарської чи адміністративної. Принципи подібного розмежування компетенції галузевих судових юрисдикцій обґрунтовані Г.П. Тимченком, який уточнює, що в публічно-правових спорах *переважають* (курсив мій – авт.) публічні елементи, тому вони і належать до сфери адміністративного судочинства [17, с.145].

У свою чергу, у визначенні характеру спору ключова роль належить категорії «господарська діяльність». У ст.3 Господарського кодексу України під господарською діяльністю розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. В законі визначені і види господарських відносин, що поділені на господарсько-виробничі, організаційно-господарські та внутрішньогосподарські. У такому окресленні поняття та сфери господарських відносин відображаються ті чинники, що дозволять виокремити характеристики господарської діяльності, котрі, в свою чергу, є основою формування категорії господарського спору та юрисдикції господарських судів.

Домінуючою ознакою господарської діяльності, що втілюється в категорії господарського спору, є її вартісний характер. Перш за все, господарська діяльність пов'язана з тією стороною суспільного виробництва, в якій знаходить відображення використання майна або, іншими словами, де реалізується власність та інші майнові права [18, с.13]. Навіть у тих випадках, коли господарська діяльність не має безпосередньою та найближчою ме-

тою отримання прибутку, в основі її все рівно перебувають інтереси матеріального характеру. Ще І.Г. Побірченко зауважував, що виникнення господарських спорів в усіх випадках тією чи іншою мірою пов'язано з матеріальними, госпрозрахунковими інтересами організацій [7, с.11]. Про зв'язок економічного спору із направленістю на отримання прибутку (майна) говорить О.М. Гребенцов [9, с.176]. Матеріальний інтерес має детермінуюче значення для формування змісту інших інтересів. У типовому випадку йдеться про інтерес в отриманні прибутку, однак, матеріальний інтерес може проявлятися в збереженні матеріальної стабільності, підтриманні належного стану майна, отриманні коштів для забезпечення основної неприбуткової діяльності тощо. Матеріальний інтерес становить основу виробничої, організаційної та внутрішньої діяльності суб'єктів господарювання. Тому ми вважаємо, що господарський спір існує з приводу взаємовиключних матеріальних суб'єктивних прав чи інтересів сторін. Навіть у тих випадках, коли безпосереднім об'єктом спору є нематеріальні права, матеріальний інтерес завжди присутній в якості додаткового опосередкованого об'єкту.

Важливою рисою господарської діяльності є її організований характер. За висловом Г.Л. Знаменського господарювати – значить раціонально організовувати взаємодію продуктивних сил [18, с.12]. Найпоширеніший спосіб здійснення господарської діяльності – шляхом створення юридичної особи – вимагає організації відокремленого суб'єкта, наділення його майном, упорядкування його управління, створення механізму прийняття та реалізації господарських рішень, узгодження взаємних відносин між засновниками (учасниками) та юридичною особою. Відповідно, конфлікти, що виникають в означеній сфері є господарськими, незважаючи на те, що їх учасниками часто можуть бути фізичні особи (засновники, учасники, вкладники, посадові особи). Недарма спеціальним рішенням законодавця корпоративні спори віднесені до компетенції господарських судів. Отже, у господарському спорі відображається організованість відносин, в яких він виникає.

В якості ознак господарської діяльності виділяють поєднання приватних інтересів виробника та публічних інтересів (суспільства та держави) [19, с.10]. Господарська діяльність – основа добробуту держави, вона не може залишатися осторонь державного регулювання. Процес узгодження приватних, державних, суспільних інтересів в сфері господарювання має динамічний характер, включає в себе елементи різного роду, істотно залежить від політичних, фінансових, соціальних та інших чинників. Специфіка об'єкту здійснення господарської діяльності визначає характеристику регулятивного впливу, котра відзначається рядом особливостей, основними серед яких, на нашу думку, є наступні:

- безперервність та динамізм економічних процесів;
- глобальне значення господарювання як матеріальної основи життєздатності держави, суспільства, окремого індивіда;
- поєднання значної кількості різноманітних інтересів;
- реалізація політичних та ідеологічних ідеалів, зокрема, політики соціальної справедливості;
- застосування поряд із безпосередніми владними приписами заходів, заснованих на координації, співпраці, сприянні, заохоченні тощо.

Якісно особлива характеристика управлінських відносин свідчить про те, що господарська їх природа переважає над суто адміністративним компонентом влади-підпорядкування. Державне управління господарською діяльністю є основою господарювання в державних масштабах. З урахуванням того, що економічно-соціальні чинники господарсько-управлінських відносин домінують над владними, зазначені відносини слід вважати в першу чергу господарськими, а в другу – адміністративними. Тому вирішення конфліктів, що виникають з господарсько-управлінських відносин, має відбуватися у господарській процесуальній формі. Слід дослухатися до О.А. Беляневич в тому, що в основу створення судів різної спеціалізації має бути покладено певну універсальну ознаку, обумовлену не методом впливу на поведінку учасників, а особливостями тієї чи іншої предметно-практич-

ної діяльності членів суспільства, її сферою, а отже видом і характером правовідносин і відповідно спорів, що виникають [20, с.147].

Господарська юрисдикція є проявом судової спеціалізації, котра реалізується в якості світової тенденції. Судова спеціалізація властива Німеччині, Франції, Швейцарії, Англії, США та багатьом іншим державам. Спільними є і детермінанти виокремлення системи спеціалізованих судів: велика кількість справ у державних судах, необхідність спеціалізованого складу суддів для вирішення тих чи інших категорій спорів [9, с.163–167]. Відповідність між підставами спеціалізації, розмежуванням компетенції судових установ та процесуальною формою розгляду кожного з спеціалізованих видів спорів переслідує мету оптимізації судочинства, підвищення його доступності та ефективності,

Позитивний результат судової спеціалізації безпосередньо залежить від послідовності і цілісності реалізації відповідної ідеї. Ще Г.Ф. Шершеневич підкреслював, що «перша умова для спеціалізованих судів – точне обмеження підсудності» [21, с.45]. Актуальними залишаються слова І.Г. Побірченка про те, що галузь господарського процесуального права, будучи процесуальною формою здійснення матеріального господарського права як і будь-яка інша форма, володіє здатністю зворотного впливу на зміст. Тому визнання господарського процесуального права самостійною правовою процесуальною галуззю сприяє в той же час з'ясуванню норм права, котрі за його допомогою реалізуються, сукупність яких складає галузь матеріального господарського права [7, с.7–8]. Відповідно, будь-які радикальні зміни господарського процесуального права, а тим більше пов'язані з визначенням сфери його застосування, неминуче відображаються на стані господарської діяльності.

Одним із найважливіших чинників стабільної економіки є напрацювання одностайної судової практики. Роз'єднання господарських спорів між господарськими та адміністративними судами істотно підриває саму можливість формування єдиних доктринально-практичних підходів, загрожує ситуацією застосування у господарських відносинах

принципово різних підходів. Нівелюється ідея професійної підготовки та практичної спеціалізації суддів. Провідні вчені-господарники наголошують, що при вирішенні господарських справ господарськими судами необхідно поряд з іншими способами тлумачення, давати й економічне тлумачення, тобто з'ясувати економічний сенс норми, економічну мету, що переслідувалась її ухваленням, економічні наслідки того чи іншого її розуміння [22, с.343]. Вилучення господарсько-управлінських спорів із юрисдикції господарського суду призведе до недостатнього врахування особливостей господарського права, нерозривно пов'язаного з економікою. Слід дослухатися до О.П. Подцерковного в тому, що духу господарського права відповідає турбота про розвиток економічної системи загалом, економічна зумовленість права, порядок у господарській сфері, сприйняття підприємства не як майна, а як соціального організму, нарешті, узгодження приватних і публічних інтересів у правовому регулюванні [13, с.267]. Якщо згадати слова класика «процес є формою життя права», то слід визнати, що звуження господарської юрисдикції не пройде непоміченим для господарського права, а адміністративний процес навряд чи зможе забезпечити повноцінне його життя. Отже, ознакою господарського спору є те, що його господарський характер є домінуючим, однак може ускладнюватись за рахунок додаткових адміністративного (податкового, земельного) елементу.

На підставі викладеного, ми вважаємо за можливе сформулювати власний погляд на доктринальне поняття господарського спору в якості об'єкту позовного провадження у господарському процесі. Господарський спір – правовий конфлікт, що виникає при створенні, організації діяльності та ліквідації суб'єктів господарювання, а також в сфері здійснення та управління господарською діяльністю, з приводу взаємовиключних матеріальних суб'єктивних прав чи інтересів сторін, що може ускладнюватись за рахунок додаткових (адміністративного, податкового, земельного) елементів, і підлягає розгляду та вирішенню в

порядку позовного провадження у господарському судочинстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сахнова Т. В. О концептуальных категориях исковой защиты (к дискуссии о современном понимании иска) / Т. В. Сахнова // Арбитражный и гражданский процесс. – 2006. – № 2. – С. 42–47.
2. Щербіна В. С. Деякі проблеми удосконалення господарського та господарського процесуального законодавства / В. С. Щербіна // Право України. – 2010. – № 8. – С. 13–19.
3. Беляневич Е. А. К вопросу о понятии административного иска по процессуальному праву Украины / Беляневич Е. А. // Иски и судебные решения : сборник статей. – М. : Статут, 2009. – С. 230–254.
4. Зайцев И. М. Сущность хозяйственных споров / Зайцев И. М. – Саратов : Изд-во Саратовск. ун-та, 1974. – 157 с.
5. Зеленцов А. Б. Теоретические основы правового спора: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.01, 12.00.14 / Зеленцов Александр Борисович ; Российск. ун-т дружбы народов. – М., 2006. – 435 с.
6. Арбитраж в советском хозяйстве. Сборник важнейших постановлений и распоряжений с вводной статьей Арбитраж и арбитражное рассмотрение споров / сост.: Можейко В. Н., Шкундин З. И. – 3-е изд. – М. : Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1941. – 368 с.
7. Побирченко И. Г. Хозяйственные споры и формы их разрешения : автореф. дисс. на соиск. учен. степени докт. юрид. наук : спец. 1.2.719 / И. Г. Побирченко ; Харьковск. юрид. ин-т. – Харьков, 1971. – 44 с.
8. Арбитраж в СССР : учебное пособие / отв. ред.: Юдельсон К. С. – М. : Юрид. лит., 1984. – 240 с..
9. Гребенцов А. М. Развитие хозяйственной юрисдикции в России / Гребенцов А. М. – Москва : Норма, 2002. – 304 с.
10. Господарське процесуальне право : підручник / [О. П. Подцерковний, О. О. Квасніцька, Т. В. Степанова та ін.]. – Х. : Одісей, 2011. – 400 с.

11. Клеандров М. И. Экономическое правосудие в России: прошлое, настоящее, будущее / М. И. Клеандров – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 600 с.

12. Злакоман І. М. Господарсько-правові засоби та форми вирішення інвестиційних спорів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 / І. М. Злакоман ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса, 2011. – 20 с.

13. Подцерковний О. П. Про необхідність підвищення уваги до методології тлумачення господарського законодавства / Подцерковний О. П. // Право України. – 2010. – № 4. – С. 265–274.

14. Мамутов В. К. Загальні проблеми науки господарського права на стику ХХ та ХХІ століть / В. К. Мамутов // Право України. – 2010. – № 8. – С. 4–13.

15. Вихров О. П. Організаційно-господарські правовідносини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.04 / О. П. Вихров ; Ін-т економіко-правових досліджень НАН України. – Донецьк, 2009. – 36 с.

16. Мамутов В. К. Посилення публічних засад у правовому регулюванні господарської

діяльності / В. К. Мамутов // Право України. – 2009. – № 9. – С. 83–94.

17. Тимченко Г. П. Принципи цивільного та адміністративного судочинства в Україні: проблеми теорії і практики: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.03, 12.00.07 / Тимченко Геннадій Петрович ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2012. – 422 с.

18. Хозяйственное право : учебник / [Мамутов В. К., Знаменский Г. Л., Хахулин К. С. и др.]. – К. : Юриком Интер, 2002. – 912 с.

19. Вінник О. М. Господарське право : навч. посіб. / О. М. Вінник. – К. : Правова єдність, 2009. – 766 с.

20. Беяневич О. До питання про адміністративний позов / О. Беяневич // Вісник Акад. правових наук України. – 2012. – № 1. – С. 138–148.

21. Шершеневич Г. Ф. Курс торгового права: Торговый процесс. Конкурсный процесс / Г. Ф. Шершеневич ; науч. ред.: Витрянский В. В. – М. : Статут, 2003. – Т. 4. – 550 с.

22. Мамутов В. К. Экономика и право : сб. науч. тр. / В. К. Мамутов. – К. : Юриком Интер, 2003. – 544 с.

Таликін Є. А. Формування поняття господарського спору в контексті належної господарської юрисдикції / Є. А. Таликін // Форум права. – 2014. – № 1. – С. 466–472 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_82.pdf

Виділяється процесуальний аспект проблеми, аналізуючи господарські спори з позиції чинника формування належної господарської юрисдикції. З'ясовуються ознаки господарських спорів, на основі яких формулюється зміст досліджуваної категорії.

***

Талыкин Е.А. Формирование понятия хозяйственного спора в контексте надлежащей хозяйственной юрисдикции

Выделяется процессуальный аспект проблемы, анализируя хозяйственные споры с позиции фактора формирования надлежащей хозяйственной юрисдикции. Выясняются признаки хозяйственных споров, на основании которых формулируется содержание исследуемой категории.

***

Talykin E.A. Formation of the Concept in the Context of a Commercial Dispute Proper Economic Jurisdiction

Out the procedural aspects of the problems by analyzing economic disputes with the position of the factor of formation of the appropriate economic jurisdiction singles. The signs of economic disputes clarified, on the basis of which articulate the contents of the examined category.